

Profesionalizacija opismenjevanja in osnovnega izobraževanja – osnovni moduli za usposabljanje učiteljev – TRAIN

Modul 2: Načela izobraževanja odraslih na področju opismenjevanja in osnovnega izobraževanja

Klitos Symeonides
Cyprus Adult Education Association (CAEA)

Contract Number:	229564-CP-1-2006-1-DE-GRUNDTVIG-G1
Project Title:	Professionalization of Literacy and Basic Education – Basic Modules for Teacher Training -TRAIN
EU Research Programme and Financing:	Socrates Grundtvig 1
Project Coordinator:	German Institute for Adult Education (DIE) Leibniz Centre for Lifelong Learning Monika Tröster
Project Homepage:	www.die-bonn.de/train
Reporting Party:	Cyprus Adult Education Association (CAEA)
Publishing Date:	Bonn, September 2008

Profesionalizacija opismenjevanja in osnovnega izobraževanja – osnovni moduli za usposabljanje učiteljev – TRAIN

Modul 2:

Načela izobraževanja odraslih na področju opismenjevanja in osnovnega izobraževanja

Klitos Symeonides
Cyprus Adult Education Association (CAEA)

1. Naslov / predmet: Načela izobraževanja odraslih na področju opismenjevanja in osnovnega izobraževanja
2. Opis ciljne skupine
3. Cilji in smotri
4. Utemeljitev
5. Opis vsebine
6. Metodološki in didaktični vidiki/premisleki
7. Ključne učne točke in priporočila
8. Rezultati
9. Viri

Izvedba tega projekta je financirana s strani Evropske komisije. Vsebina publikacije je izključno odgovornost avtorja in v nobenem primeru ne predstavlja stališč Evropske komisije.

1. Naslov / predmet:

Modul 2: Načela izobraževanja odraslih na področju opismenjevanja in osnovnega izobraževanja

Ta modul ponuja pregled in uvod v potrebne informacije in prakse učinkovitega dela z odraslimi. Poseben poudarek je namenjen učiteljem, ki se ukvarjajo z opismenjevanjem in osnovnimi veščinami.

2. Opis ciljne skupine

Ciljna skupina so učitelji-mentorji v centrih za izobraževanje odraslih. Ta velika skupina mentorjev ima v večini evropskih držav številne omejitve, ki ji preprečujejo učinkovito delo z odraslimi v osnovnem neformalnem izobraževanju. Niso dovolj usposobljeni za delo z odraslimi, ki so nizko izobraženi in imajo učne težave. Učitelji-mentorji v centrih za izobraževanje odraslih so običajno učitelji iz osnovnih ali srednjih šol iz različnih okolij. Veliko mentorjev v centrih za izobraževanje odraslih je srednješolskih diplomantov, ki so specializirani za določen predmet.

Na splošno so ciljna skupina učitelji v formalnem izobraževalnem sistemu in mentorji, ki so specializirani za določen predmet in delajo v centrih za izobraževanje odraslih, kjer skrbijo za osnovno izobraževanje, opismenjevanje in osnovne veščine.

3. Cilji in smotri

Splošni cilj je zagotoviti učiteljem pri opismenjevanju in osnovnem izobraževanju veščine, vse potrebne informacije, prakse, veščine, kompetence in držo, ki jih zahteva učinkovito delo z odraslimi.

Še posebej:

- Zagotoviti informacije o načelih učenja odraslih
- Informirati o načelih poučevanja
- Razpravljati o dejavnikih, ki vplivajo na učenje, in o njihovih posledicah za poučevanje
- Zagotoviti informacije in veščine v zvezi s pristopi k opismenjevanju in osnovnemu izobraževanju
- V praksi raziskati interakcijo v skupini – skupinska dinamika
- Razpravljati o strategijah in metodologijah opismenjevanja
- Razpravljati o učnih metodologijah in didaktičnih pristopih
- Predstaviti profil odraslega, ki se udeleži opismenjevanja
- Zagotoviti informacije o tem, kako razviti najboljše učno okolje
- Zagotoviti informacije o medkulturnem izobraževanju
- Informirati o najboljših metodah vrednotenja
- Informirati o vzrokih in učinkih nepismenosti
- Pridobiti tehnike za novačenje nepismenih udeležencev
- Razpravljati o tehnikah dela v skupini
- Pridobiti informacije o odraslem učencu
- Se zavesti, kako se počutijo nepismeni

- Seznaniti se s težavami pri slušnem, vizualnem in motoričnem procesiranju – poznati pomembne strategije
- Načrtovati program poučevanja

4. Utemeljitev

Poučevanje odraslih z nizko ravno osnovnih veščin zahteva široko specialistično znanje in kompetence. Profesionalizem pri opismenjevanju in osnovnih veščinah je težavna stvar, ker imajo učitelji in mentorji opravka z odraslimi, ki so marginalizirani ali deprivilegirani. Poleg težav z branjem in pisanjem imajo učenci lahko tudi številne druge učne težave, ki so posledica socialnih in drugih okoliščin. Pomen usposabljanja delavcev in poklicnih strokovnjakov na področju opismenjevanja in osnovnega izobraževanja je zato splošno sprejet. Vsaka trajnostna nacionalna strategija za izboljšanje osnovnih veščin mora vsebovati sistem za poklicno usposabljanje učiteljev, ki delajo na področju opismenjevanja in osnovnih veščin.

Kljub temu v Evropi obstajajo ogromne razlike v strategijah in konceptih profesionalizacije sistema usposabljanja učiteljev in mentorjev. V severnih državah imajo opise del in nalog za takšno osebje, univerze pa zagotavljajo usposabljanja z zaključnimi izpiti ter diplomami, vendar se je v večini evropskih držav razvoj profesionalnega sistema šele začel.

Albeto Melo, Unescov strokovnjak, je dejal, da brez ustreznega usposabljanja učiteljev-mentorjev odraslih zgolj zidamo gradove v oblakih. Usposabljanje učiteljev za opismenjevanje in osnovno izobraževanje v neformalnem izobraževanju pa je sploh nujno zaradi ovir, s katerimi se soočajo osebe z učnimi težave.

V številnih državah je izobraževanje odraslih v primerjavi s formalnim sistemom neustrezno in priložnosti za usposabljanje učiteljev odraslih omejene. V mnogih primerih učitelji, ki opismenjujejo, niso kvalificirani za delo z odraslimi. V neformalnem izobraževanju, katerega se udeležuje večina odraslih, je lahko dobiti zaposlitev, ker se ne zahteva usposabljanje za delo z odraslimi. Edina zahteva je specializacija za predmet, ki se poučuje.

5. Opis vsebine

Seminar bo obravnaval in raziskoval številna področja učenja odraslih. Udeležencem bo zagotovil vsa sredstva, ki so potrebna za učinkovito delo z odraslimi.

Seminar se loteva naslednjih tem:

a) Načela učenja in poučevanja odraslih

- Načela poučevanja
- Veščine, ki so potrebne za učenje
- Motivacija za učenje
- Pogoji učenja odraslih in pristop k poučevanju odraslih.

b) Odrasli učenec

- Razlike med otrokom in odraslim ter njihove posledice za učenje in poučevanje
- Lastnosti odraslega učenca
- Odrasli kot učenci. Kdo je starejši odrasli? Kdo je nepismeni odrasli?
- Učni slogi

c) Skupinska dinamika

- Razvojne faze
- Lastnosti učinkovitih skupin
- Učne skupine

d) Medkulturno učenje

- Novačenje priseljencev
- Odstranjevanje mej
- Medkulturno izobraževanje v izobraževanju odraslih
- Medkulturne kompetence
- Potrebe priseljencev

e) Strategije novačenja nepismenih učencev in razumevanje udeležencev ter njihovih skupnosti.

- Pismenost učenci
- Ovire za udeležbo nepismenih učencev
- Kdo so ne-udeleženci
- Ustanove v skupnostih
- Aktivno državljanstvo

f) Metodologije učenja in poučevanja

- Izbira primernih metod
- Metodologije in njihova uporaba
- Skupinsko delo – velikost skupine
- Lastnosti učinkovite skupine
- Prilagajanje metod učnim ciljem

g) Strategije in metodologije opismenjevanja

- Strategije in metodologije opismenjevanja
- Vzroki in učinki opismenjevanja
- Pozitivni in negativni učinki učnih težav
- Učinki na posameznika. Strategije pozitivne podpore
- Študije primerov
- Težave s slušnim, vizualnim, motoričnim procesiranjem in uporaba primernih strategij
- Strategije za branje, pisanje, črkovanje in računanje

h) Učno okolje

- Ustvarjalno učno okolje
- Učenec in mentor v centru
- Dejavniki, ki prispevajo k zdravemu in učinkovitemu učnemu vzdušju
- Ovire pri komunikaciji

i) Načrtovanje programa poučevanja

- Informacije o ciljni skupini
- Kako začeti
- Predmeti in metode
- Konec in ovrednotenje

6. Metodološki in didaktični vidiki/premisleki

Tečaj bo potekal dva tedna. V soboto cel dan, v nedeljo pol dneva. Trajal bo 24 šolskih ur. Če bo možno, bo potekla tri dni od petka popoldne do nedelje popoldne.

Poudarek bo namenjen opismenjevanju in osnovnim veščinam učencev. Zato je treba vključiti npr. strategije za novačenje nepismenih učencev. Znano je, da se nepismeni skrivajo in jih ni lahko identificirati ter jim pomagati. Pomembna je tudi motivacija, tega se morajo učitelji, ki opismenjujejo, zavedati. Poznavanje učencev, še posebej nepismenih učencev, je zelo pomembno, ker pri pouku pismenosti prihaja do visokega osipa.

Na tečaju se bo uporabljalo veliko metod. Vse metode bodo predstavljene na praktičen način, da bodo udeleženci spoznali različne metode poučevanja. Najbolj pomembno je vedeti, kako je treba izbrati primerno metodo v posameznem primeru. Raznolikost učnih metodologij bo razširila izkušnjo udeležencev, saj bodo spoznali različne tehnike, ki jih lahko uporabijo.

Seminar je oblikovan tako, da upošteva različne učne sloge.

Med uporabljenimi učnimi metodami bodo:

- Skupinska razprava
- Delavnice
- Igre
- Predavanja
- Vprašanja in odgovori
- Osebni premislek
- Igranje vlog
- Življenjska zgodba in pripovedovanje

- Razstave
- Študije primerov

Udeleženci bodo delavci na področju izobraževanja odraslih, predvsem mentorji za jezik, informacijsko in komunikacijsko tehnologijo, pismenost, osnovne veščine, obrt, na splošno učitelji v osnovnem izobraževanju. V veliki meri se bodo uporabljale njihove izkušnje. Izkušnješko učenje bo v jedru vsake dejavnosti. Učenci bodo v središču učnega procesa.

Vsak udeleženec bo vrednotil samega sebe, poleg tega pa bo vrednotil tudi vodstveno ekipo in tečaj.

Vsak udeleženec bo dobil mapo, v kateri bodo vse informacije in didaktični material – vprašalniki, študije primerov, besedila, igre, listi za ovrednotenje itd.

7. Ključne učne točke in priporočila

Udeleženci seminarja bodo imeli priložnost, da se seznani z metodami in tehnikami dela z odraslimi, učnim okoljem ta odrasle, interakcijo v razredu, metodologijami učenja in poučevanja in opismenjevanja, strategijami in metodologijami medkulturnega učenja in načini novačenja odraslih učenci. Učitelji bodo na splošno bolj samozavestni pri delu z nepismenimi odraslimi ljudmi.

Module morajo vodili stekovnjaki na področju izobraževanja in opismenjevanja odraslih. Najbolje je, če potekajo kot delavnice z majhnimi skupinami. Dobro je, če udeleženci predstavijo svoje izkušnje z opismenjevanjem odraslih, tako da bo seminar bolj interaktiven.

8. Rezultati

Po uspešnem zaključku modula bodo imeli udeleženci jasno predstavo o naravi poučevanja in učenja odraslih ter bodo sposobni uporabiti v praksi, kar so se naučili na tečaju.

Še posebej:

- Sposobni bodo komunicirati z učenci na pozitiven način.
- Poznali bodo načela poučevanja in učenja ter pomen aktivne udeležbe.
- Poznali bodo odrasle nepismene učence, njihove lastnosti in profil.
- Poznali bodo lastnosti starejših odraslih, saj so nepismeni večinoma starejši občani.
- Poznali bodo različne učne sloge in bodo lahko našli načine, da maksimirajo učenje glede na posameznikov učni slog.
- Sposobni bodo razumeti, kaj se dogaja v skupini v določeni učni situaciji, sposobni bodo maksimirati pozitivno interakcijo ter povezanost skupine.
- Sposobni bodo omejiti konflikte v skupini. Sposobni bodo odstraniti ovire pri učenju.
- Sposobni bodo dela s skupinami, v katerih so ljudje različnih sposobnosti, in s skupinami priseljencev, ker bodo poznali kompetence, ki so potrebne za delo s priseljenci.
- Sposobni bodo uporabiti osnovne tehnike za novačenje priseljencev in prepoznati njihove učne potrebe.

- Sposobni bodo učinkovitega skupinskega dela in vedeli bodo, kakšne lastnosti ima učinkovita skupina.
- Poznali bodo osnovne metode poučevanja in izbrati takšno, ki je zanje primerna.
- Zavedali se bodo vzrokov in učinkov nepismenosti ter posledic za posameznika in družbo.
- Sposobni si bodo predstavljati, kaj pomeni, če imaš težave z branjem in pisanjem.
- Poznali bodo dejanske učinke nepismenosti.
- Zavedali se bodo čustvenih in socialnih vidikov nepismenosti in razvili empatijo.
- Zavedali se bodo težav s slušnim, motoričnim in vizualnim procesiranjem ter poznali pomembne strategije za pomoč udeležencem.
- Poznali bodo dejavnike, ki vplivajo na učenje, in prepoznali ovire pri komuniciranju.
- Sposobni bodo identificirati vzroke, ki vplivajo na udeležbo nepismenih ljudi v učenju.
- Sposobni bodo prepoznati strukturo skupnosti, v kateri se bo promoviralo učenje.
- Sposobni bodo identificirati glavne strategije za novačenje nepismenih ljudi.
- Poznali bodo vlogo mentorja kot pospeševalca.
- Sposobni bodo načrtovati program poučevanja.
- Poleg tega bodo tudi bolj samozavestni pri delu z nepismenimi odraslimi, njihova samozavest in samopodoba se bosta izboljšali, tako da bodo lahko postali učinkoviti pri svojem mentorskem delu.

9. Viri

1. Alan Rogers (1994) Teaching Adults, Open University Press.
2. Brita Lonstrup (2002) Teaching Adults with Openess, Aretoms Ltd, Riga
3. Willen Bax (1997) Training the volunteers, Project Report. A.E Monographs, EAEA, the Newtherlands
4. Peter Jarvis (1983) Adult Continuing Education, Theory and Practice, Croom Helm, London-Ney York
5. David Minton (1991) Teaching Skills in Further and Adult education, City and Guilds/Macmillan
6. Jumbo Klercq (2006) Focus on the participants, Interactive learning in Later life, Odysse publication, Netherlands.
7. Alexia Kokkos (1997) Practical Guide to the tutor. Metehmio Publications, Athens
8. Alan Rogers (1999) Adult Education, translated in Greek, Metehmio publications, Athens
9. Peter Jarvis (2000) Handouts to seminar in Cyprus for adult educators
10. Klitos Symeonides (1999-2002) Papers, handouts, materials for seminars for adult educators